

Oświadczenie Europejskiej Sieci Krajowych Instytucji Praw Człowieka (ENNHRI) w sprawie poparcia dla polskiego Rzecznika Praw Obywatelskich

Rzecznik Praw Obywatelskich w Polsce jest niezależną i szanowaną krajową instytucją ochrony praw człowieka (ang. *National Human Rights Institutions*, NHRI), działającą zgodnie z [Zasadami Paryskimi ONZ](#).ⁱ Krajowe instytucje ochrony praw człowieka są uznawane przez ONZ, OBWE, Radę Europy i UE jako kluczowe podmioty działające na rzecz praw człowieka na szczeblu krajowym, regionalnym i międzynarodowym.ⁱⁱ

Rzecznik Praw Obywatelskich posiada status „A” jako akredytowana krajowa instytucja ochrony praw człowieka, niezależna, bezstronna, pluralistyczna i odpowiedzialna w swoich działaniach za promowanie i ochronę praw człowieka w Polsce. Jest też cenionym członkiem Europejskiej Sieci Krajowych Instytucji Praw Człowieka (ENNHRI).

W dalszym ciągu pozostaje w mocy wspólne oświadczenie [\[Joint statement\]](#) z marca 2016 r. oraz raport z misji rozpoznawczej Międzynarodowego Instytutu Rzeczników Praw Obywatelskich z lipca 2016 r.ⁱⁱⁱ ENNHRI wyraża głębokie zaniepokojenie faktem, że ostatnie wydarzenia w Polsce mogą mieć negatywny wpływ na działalność Rzecznika Praw Obywatelskich i jego istotną rolę w obszarze promowania i ochrony praw człowieka, zgodnie z Zasadami Paryskimi ONZ oraz Konstytucją RP. W szczególności zwracamy uwagę władz polskich na następujące zasady, które mogą zostać naruszone w wyniku ostatnich działań.

Po pierwsze, Zasady Paryskie ONZ określają niezależność jako podstawowy wymóg dla krajowych instytucji ochrony praw człowieka w skutecznym sprawowaniu swojego mandatu. Istotnym elementem spełnienia tego warunku jest zapewnienie krajowej instytucji ochrony praw człowieka odpowiedniego finansowania z budżetu państwa^{iv} w celu zagwarantowania niezależności od rządu i nie podleganie kontroli finansowej, która mogłaby mieć wpływ na jego niezależność.^v ENNHRI podziela obawy różnych organów międzynarodowych, takich jak Rada Europy, Komisarz Praw Człowieka Rady Europy^{vi}, a także organów traktatowych ONZ^{vii} oraz wzywa do niezwłocznego podjęcia działań w celu zapewnienia Rzecznikowi Praw Obywatelskich wystarczających środków do sprawowania jego mandatu w całkowitej zgodności z Zasadami Paryskimi ONZ, w tym działań związanych z funkcją Krajowego Mechanizmu Prewencji^{viii} monitorowania działań dotyczących praw osób z niepełnosprawnościami.^{ix}

Po drugie, mandat krajowych instytucji praw człowieka „obejmuje wszystkie prawa określone w instrumentach międzynarodowych, regionalnych i krajowych.”^x ENNHRI wyraża zaniepokojenie działaniami podjętymi przeciwko Rzecznikowi Praw Obywatelskich,^{xi} w reakcji na jego działania w dziedzinie ochrony i promowania praw osób LGBTI zgodnie z jego mandatem oraz na podstawie międzynarodowego prawa ochrony praw człowieka, w tym wiążącej Karty praw podstawowych UE i dyrektywy równościowych^{xii}.

Po trzecie, Zasady Paryskie ONZ stanowią „trwały mandat członków krajowych instytucji, bez którego nie może być mowy o rzeczywistej niezależności... Powody odwołania muszą być jasno określone i odpowiednio ograniczać się tylko do tych działań, które niekorzystnie wpływają na zdolności członków do wypełniania swojego mandatu”.^{xiii} ENNHRI podkreśla również znaczenie poszanowania bezpieczeństwa i

trwałości kadencji Rzecznika Praw Obywatelskich w wypełnianiu jego misji na rzecz propagowania i ochrony praw człowieka, jak określona to jego mandat oraz Zasady Paryskie ONZ.

Wreszcie, zgodnie z Zasadami Paryskimi ONZ, „zdecydowanie zaleca się, aby w prawie krajowym zawarte były przepisy chroniące przed prawną odpowiedzialnością członków organu decyzyjnego w krajowej instytucji ochrony praw człowieka za działania i decyzje, podjęte w dobrej wierze podczas wypełniania obowiązków służbowych. Tak zagwarantowany immunitet wzmacnia niezależność krajowej instytucji ochrony praw człowieka, zapewnia bezpieczeństwo kadencji jej organu decyzyjnego, a tym samym zwiększa jego zdolność do angażowania się w krytyczne analizy i komentarze na temat zagadnień związanych z prawami człowieka.” ENNHRI jest zaniepokojona ostatnimi wydarzeniami, które umożliwiły podniesienie dyskusji na temat immunitetu Rzecznika Praw Obywatelskich, a także opinią OBWE-ODIHR [[OSCE-ODIHR Opinion](#)], wzywającą do zagwarantowania prawodawstwa zapewniającego trwałość i niezależność pełnienia funkcji zgodnie z Zasadami Paryskimi ONZ.

ENNHRI zdecydowanie popiera Rzecznika Praw Obywatelskich w jego pracach w obszarze promowania i ochrony praw człowieka w Polsce. ENNHRI wzywa wszystkie zainteresowane podmioty do podjęcia natychmiastowych działań w celu zapewnienia Rzecznikowi Praw Obywatelskich wystarczających środków finansowych w celu zagwarantowania niezależności wykonywania mandatu zgodnie z Zasadami Paryskimi ONZ.

Przyjęto w trakcie Walnego Zgromadzenia ENNHRI w dniu 27 października 2016 r. w Zagrzebiu, Chorwacja.

Następujące organizacje praw człowieka wyraziły poparcie:

**Office of the United Nations
High Commissioner for Human Rights
Europe Regional Office Europejskie Biuro
Regionalne Wysokiego Komisarza Praw
Człowieka Narodów Zjednoczonych**



**Międzynarodowy Instytut Rzeczników Praw
Obywatelskich
oraz**



**Europejska Sieć Niezależnych Organów
Równościowych**



.....

Europejska Sieć Krajowych Instytucji Praw Człowieka (*ang.* ENNHRI) zrzesza 40 krajowych instytucji praw człowieka w całej Europie. Celem ENNHRI jest zwiększenie promocji i ochrony praw człowieka w całym regionie europejskim. Działania te realizowane są poprzez pomoc w tworzeniu i akredytacji krajowych instytucji praw człowieka, a także wspieranie ich pracy poprzez wymianę informacji oraz dobrych praktyk, budowanie potencjału i zaangażowanie w działania regionalne.

ⁱ Zasady odnoszące się do statusu krajowych instytucji ochrony praw człowieka przyjęte przez Zgromadzenie Ogólne ONZ rezolucją nr 48/134 z dnia 20 grudnia 1993 r. (Zasady Paryskie ONZ, 1993).

ⁱⁱ Takich jak dokumenty: ONZ – rezolucja przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne w dniu 17 grudnia 2015 r. w sprawie sprawozdania Trzeciego Komitetu (A/70/489/Add.2) [[Resolution adopted by the General Assembly](#)]; OBWE - Dokument Spotkania Kopenhaskiego Konferencji w sprawie ludzkiego wymiaru KBWE [[Document of the Copenhagen Meeting](#)]; Rady Europy – zalecenie nr R (97) 14 Komitetu Ministrów dla państw członkowskich w sprawie utworzenia niezależnych instytucji krajowych odpowiedzialnych za promowanie i ochronę praw człowieka [[Recommendation No. R \(97\) 14](#)]; UE – Plan działania UE na rzecz praw człowieka i demokracji (uzgodnione przez każde z państw-członków UE) [[EU Action Plan on Human Rights and Democracy](#)].

ⁱⁱⁱ Patrz: Sprawozdanie IOI z misji rozpoznawczej w Warszawie w Polsce [[Final Report on the IOI Fact Finding Mission in Poland](#)].

^{iv} Zasady Paryskie ONZ, Skład oraz gwarancje niezależności i pluralizmu (2), 1993, patrz także: Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy, AS/Ega (2014) 11.

^v [Raport](#) przygotowany przez Nilsa Muižnieksa, Komisarza Praw Człowieka Rady Europy, po wizycie w Polsce w dniach 9 do 12 lutego 2016 r.

^{vi} Komitet ONZ w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet, Komitet ONZ ds. Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych oraz Komitetu ONZ ds. likwidacji wszelkich form dyskryminacji rasowej.

^{vii} Artykuł 25, Protokół fakultatywny do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karaniami. (patrz także G.O. 2.9).

^{viii} Artykuł 33 (2) Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych (patrz także G.O. 2.9).

^{ix} Uwagi Ogólne Podkomitetu w sprawie Akredytacji 2013 (G.O.), 1.2 mandat w kwestii ochrony praw człowieka.

^x Patrz: Sprawozdanie IOI z misji rozpoznawczej w Warszawie w Polsce, przypis III powyżej.

^{xi} Takich jak dyrektywa w sprawie równości rasowej oraz dyrektywa w sprawie równego traktowania płci 2000/78/EC.

^{xii} G.O. 2.1 Gwarancja zatrudnienia członków krajowych instytucji praw człowieka.

^{xiii} G.O. 1.2 Human rights mandate